

1978, 20. prosince – Sdělení VONS č. 62 obsahující informaci o rozsudku Okresního soudu v Šumperku odsuzujícím Ladislava Holáně a Petra Kaňu pro trestné činy hanobení republiky a jejího představitele a hanobení státu světové socialistické soustavy a jeho představitele k nepodmíněným trestům odnětí svobody a rozbor ustanovení o těchto trestných činech v trestním zákonu.

Dne 17. 11. 1978 proběhlo před senátem Okresního soudu v Šumperku za předsednictví soudce Hasaly hlavní líčení v trestní věci proti Ladislavu Holáňovi a Petru Kaňovi. Byli shledáni vinnými trestnými činy hanobení republiky a jejího představitele (§ 102 tr. z.) a hanobení státu světové socialistické soustavy a jeho představitele (§ 104 tr. z.). Oba byli odsouzeni k nepodmíněným trestům odnětí svobody, a to Ladislav Holáň na 7 a Petr Kaňa na 6 měsíců.

Od 27. 7. 1978 do 25. 8. 1978 byli ve vazbě, nyní jsou na svobodě a rozsudek dosud nenabyl právní moci.

Tito mladí sportovci – oba byli členy horolezeckého oddílu – se uvedených trestných činů měli dopustit tím, že v restauraci Bedřichov a horské chatě Rabštejn zpívali písně údajně protisocialistického zaměření (Nešťastný Svobodův státeček a Běž domů, Ivane). Skutková podstata trestných činů proti republice byla tedy – podle soudu – opět jednou naplněna zpíváním písní; navíc jsou vynesené tresty neobvykle tvrdé. Oba obžalovaní byli postiženi také administrativně: byli vyloučeni ze společenských organizací a hrozí jim ztráta zaměstnání (Ladislav Holáň je elektrikář a Petr Kaňa je poštovní úředník).

Poněvadž pro uvedené trestné činy je v Československu každoročně odsuzován značný počet osob, pokládá Výbor za potřebné připojit stručný rozbor obou ustanovení trestního zákona a způsobu jejich uplatňování v soudní praxi. Především ustanovení § 104 tr. z. obsahuje velmi problematickou formulaci „stát světové socialistické soustavy“, čímž je značně narušována právní jistota

občanů: např. autoři většiny článků o současném čínském vedení by mohli být trestně stíháni, kdyby se stejným způsobem vyjadřovali o vedení sovětském nebo kdyby se čínsko-sovětské vztahy náhle zlepšily. Ještě důležitější však je, že skutková podstata obou trestných činů je v ustanoveních trestního zákona vymezena termínem „hanobit“, který běžně znamená „zvlášť hrubě a vulgárně urážet, tupit“. Také zákonodárce užívá termínu „hanobit“ v uvedeném smyslu, jak je jasně patrné z ustanovení § 103 tr. z., v němž je kromě zákonné ochrany představitelů republiky před hanobením chráněn ještě zvlášť prezident republiky také před „snižováním vážnosti“. Tedy prosté „snižování vážnosti“ státu či jeho představitele (s výjimkou prezidenta ČSSR) nemůže zakládat skutkovou podstatu trestných činů podle ustanovení §§ 102–104 tr. z.¹ V praxi je bohužel naopak běžné, že soudy kvalifikují jako trestné činy podle těchto ustanovení trestního zákona nejen „snižování vážnosti“ chráněné instituce či jejího představitele (např. politický vtip, satirickou písničku či kresbu), ale prostě jakékoli kritické vyjádření či stanovisko vůči nim. Takový postup nemá nejmenší oporu v trestním zákoně a hrubě odporuje vyšším zákonným ustanovením – jako je ústava ČSSR a přijaté mezinárodní pakty o lidských právech –, jimiž je zaručena svoboda projevu a přesvědčení.

Informace o Chartě 77, r. 2, 1979, č. 1, s. 4.

POZNÁMKY

¹ K tomu viz *Trestní kodexy*. Text s judikaturou. Sestavil JUDr. Jan Tolar, CSc., Praha 1984, s. 86.